

Kazatel: Josef Hurta

Písň: 102,1-3v., 312, 574, 607

Čtení: Sk 17, 16 – 23

Text: J 14, 25 – 27

Toto vám pravím, dokud jsem s vámi. Ale Přímluvce, Duch svatý, kterého pošle Otec ve jménu mém, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl. Pokoj vám zanechávám, svůj pokoj vám dávám; ne jako dává svět, já vám dávám. Ať se srdce vaše nechvěje a neděsí!

Člověk se celý život učí. Dřív se říkalo: co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš. Ale to neplatí absolutně. Mnohé věci, které se člověk v mládí naučí, už mu ve stáří nejsou k ničemu, protože je všechno jinak. Neplatí pravopis, který jsme se učili ve škole, protože jazyk se vyvíjí. Neplatí staré ideologie, které nám byly tak usilovně vštěpovány, protože jsou nahrazeny novými. Vědecké teorie jsou přepsány novými teoriemi a technologický vývoj jde kupředu tak, že ho ani nestačíme sledovat. Má vůbec cenu se v tak proměnlivém světě ještě něčemu učit, aby to člověku aspoň chvíli vydrželo a nemusel to vzápětí zahodit jako překonaný omyl?

Ježíš za tři roky svého působení naučil své učedníky mnoha novým věcem. Ale bude to platit ještě zítra? Není potřeba vymyslet zase něco nového? V knize Skutků apoštolských popisuje evangelista Lukáš, jak tomu bylo už ve starých Athénách, tedy v centru řecké vzdělanosti: „Všichni Athénané i cizinci, kteří tam pobývají, ničemu nevěnují tolik času jako tomu, že vykládají a poslouchají něco nového.“ Nepřipomíná vám to i dnešní dobu? Dnes přece také mnoho lidí tráví spoustu času tím, že poslouchají nové a nové zprávy a hltají novinky na internetu. Chceme vidět, slyšet a číst stále něco nového. Jmile je to staré, už to nikoho nezajímá. V Athénách ale nebyli jen obyčejní konzumenti bulvárních novin. Jednalo se o epikurejské a stoické filosofy, kteří se i na Pavla dívali skrz prsty: „Co nám to chce ten nedovzdělanec vykládat?“ A to byl apoštol Pavel absolventem prestižní Gamalielovy školy! Co teprve učedníci, kteří byli pouhými rybáři! Může je někdo brát vážně? A budou si ještě za deset let něco pamatovat z Ježíšova učení? Neměl si Ježíš za své učedníky vybrat raději nějaké vzdělané intelektuály? Takto to vypadá, že po Ježíšově odchodu ze scény celé to jeho učení zanikne a nikdo si na něj už ani nevzpomene.

Ale zatímco jména těch epikurejských a stoických filozofů, kteří mluvili s apoštolem Pavlem, neznáme, o Ježíši dnes ví celý svět. A co víc, Ježíšovo učení nepotkal ani osud mnoha lidských ideologií a filozofií. Dodnes se ho křesťané drží a vyznávají je jako tu pravou cestu života. Jak je to možné?

Ježíš sám to vysvětluje. Říká učedníkům: „Přímluvce, Duch svatý, kterého pošle Otec ve jménu mém, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl.“ Tedy Duch svatý je tou příčinou, že Ježíšovo evangelium nezaniklo, trvá a platí až do dnešních dnů. Duch Kristův tady působí jako jakýsi připomínač. Tak ho popisuje sám Ježíš: Duch svatý, kterého pošle Otec ve jménu mém, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl. Zároveň ale nazývá Ducha svatého řeckým výrazem „paraklétos“, což znamená poradce, rádce, přímluvce, utěšitel, nebo obhájce. To vše jsou funkce, které by se hodily ve zkouškovém období každému studentovi, který si neví rady, je vystresovaný a přemýšlí, jak obhájit své znalosti a svou práci. Ježíš ale už dříve ujistil své učedníky: „Až vás povedou před soud, nemějte předem starost, co budete mluvit; ale co vám bude v té hodině dáno, to mluvte. Nejste to vy, kdo mluví, ale Duch svatý.“ On vám připomene všechno. On je jakýmsi skrytým tahákem ve vaší nevědomosti a nerozhodnosti.

Jak to Duch svatý dělá? Myslím, že Duch svatý nepůsobí stylem, jak to známe z všelijakých duchařských historek. On nečiní z člověka pouhé médium, ani se nechová jako nějaký našeptávač. Působení Ducha svatého je možná poněkud méně zázračné, ale o to více reálné.

Můžeme tu zmínit alespoň jeden biblický aspekt působení Ducha. Řekněme, že Duch svatý je v bibli v určitém slova smyslu jakýmsi protipólem k literě zákona. Litera zákona, a to platí i v sekulárním právu, představuje sice přesné a formálně správné jednání, ale přesto může být zneužita ke zlému

účelu, může být ve službách hříchu nebo svádí k povrchní formálnosti. To je to, co Ježíš vyčítal farizeům. Duch je však v bibli symbolem svobody. Nemusí být vždy tak formálně přesný. Ježíš svým vystupováním formální zákon častokrát přestupoval. A přesto bylo jeho jednání dokonalým naplněním zákona. Právě svoboda a jakási přímočará lehkost, s níž odhaloval falešnou zbožnost a lidskou přetvářku, byla u Ježíše znakem života z Ducha svatého.

V tomto smyslu si ani křesťané nemusí dělat starosti, jak jednat, jak vystupovat, aby vypadali dostatečně zbožně, mravně, či působili moudře. Myslím tím, že se nemusíme přehnaně starat o svoji image. Máme jednat především v souladu se svým svědomím, srdcem, v duchu Ježíšově, v Duchu svatém. A konečně, litera zákona je ve sbírce zákonů, ve vyhláškách a směrnicích. Zatímco Duch je v srdci. Je bytostně navázán na člověka. Je naší součástí. Jsou lidé, kteří se příliš nechají ovládat zvenčí a své jednání řídí podle vyhlášek a předpisů. Třeba jen proto, aby se vyhnuli trestu nebo aby nedostali pokutu. Ale říká se, že je také správné poslouchat hlas svého srdce. A tady si myslím, že velmi záleží na tom, čemu své srdce vystavujeme. Zda ho ovlivňuje působení Ducha svatého nebo spíše toho nesvatého, toho zlého našeptávače z ráje, který svádí k hříchu.

Ježíš na mnoha místech vysvětluje, že věřící lidé, křesťané, církve, budou čerpat sílu z Ducha svatého. To tedy znamená, že budou mít sami v sobě něco, o co se mohou opřít, co je bude učit, co jim bude radit a co je bude potěšovat. Už kdysi žalmista řekl: „Dobrořečím Hospodinu, on mi radí, i v noci mě moje ledví napomíná.“ Zároveň bible zřetelně zdůrazňuje, že to „něco“ v nás, není z nás samých. Není to naše duše, naše nitro. Je to Boží působení na lidskou duši. V jistém slova smyslu je dar Ducha svatého jakási forma, odpusťte mi ten výraz, „pozitivní posedlosti“, ovšem na rozdíl od všech nesvatých duchů, Boží duch člověka nespoutává, nezotročuje ani mu nebere jeho svobodu.

Když Ježíš zaslibuje učedníkům svého Ducha, kterého nazývá také Utěшитelem, doprovází to slovy: „Pokoj vám zanechávám, svůj pokoj vám dávám; ne jako dává svět, já vám dávám. Ať se srdce vaše nechvěje a neděsí!“ Jedním ze znamení daru Ducha svatého je tedy jakýsi vnitřní pokoj a vyrovnanost. To je také něco, co nám dost často schází. Ten vnitřní pokoj. A protože z toho, co Duch svatý přináší nám mnohé schází, vyzývá Ježíš své učedníky, abychom o Ducha svatého vždy znovu prosili. Kdo prosí, dostává. A kdo hledá, nalézá. A kdo tluče, tomu bude otevřeno, říká Ježíš. A tak v předvečer svatodušních svátků si máme znovu připomenout, jak moc potřebujeme Ducha svatého. A že o něj máme prosit. Vždyť Ježíš říká: Jestliže tedy vy, ač jste zlí, umíte svým dětem dávat dobré dary, čím spíše váš Otec z nebe dá Ducha svatého těm, kdo ho o to prosí!“

Modlitba: *Pane Ježíši, potřebujeme tvého Ducha, abychom nabyli moudrost života, abychom se uměli rozhodovat, abychom našli vnitřní pokoj. Prosíme, naplňuj nás Duchem svatým. Dej nám čisté srdce a nový život, ten časný i věčný. Amen.*

Přímlovná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, přimlouváme se za tvou církev, která je bez tvého Ducha svatého jako plachetnice za bezvětrí. Prosíme tě, zavěj svým Duchem ať se posouváme kupředu a rosteme ve víře. Ať přinášíme dobré ovoce své víry. Ty sis nás vyvolil a určil k tomu, abychom vyšli do světa a sloužili tam, kde je to potřeba. Prosíme tě za kazatele církve, aby byli věrnými svědky evangelia a byli posilováni tvým Duchem. Prosíme za presbytery, aby nemalomyslně, ale přijali zmocnění Duchem svatým ke službě v církvi. Prosíme za celý náš sbor i za všechny křesťany, vyzbroj nás mocí z výsosti, probud' nás k modlitbám. Kéž je přítomnost Ducha svatého v církvi patrná – ať vystavujeme své srdce působení Ducha svatého. Kéž je to vidět ve sboru, v bohoslužbách, ale i v našich rodinách i v našich životech. Kéž jsme vnímaví na tvé působení a uprostraňujeme tvému Duchu, aby mezi námi konal své dílo. Prosíme, Duchu svatý, přijď a dotkni se našich srdcí, přijď a proměň celý náš svět v nové stvoření. Prosíme, buď vůle Boží mezi námi, tak jak o to prosíme i ve společné modlitbě: Otče náš...*